

Konjunktur og Arbejdsmarked

Uge 39, 21. september – 25. september 2009

Indhold:

Ugens analyse

Ugens tema

Ugens tendenser

Internationalt

Tal om konjunktur og arbejdsmarked

- ▶ Ny økonomisk prognose fra Nationalbanken
- ▶ Erhvervspakke for små og mellemstore virksomheder
- ▶ Forbrugerne er mindre pessimistiske
- ▶ Det er relativt let at drive virksomhed i Danmark
- ▶ Flere aktiverede kontanthjælpsmodtagere
- ▶ Bilsalget er faldet med 30 pct. på et år

Ugens analyse:

Ny økonomisk prognose fra Nationalbanken

Nationalbanken offentliggjorde den 17. september deres kvartalsoversigt for 3. kvartal. Publikationen indeholder bl.a. en analyse af konjunktur- og arbejdsmarkedssituation samt en prognose for udviklingen frem til 2011.

Nationalbanken forudser større økonomisk nedgang end i udlandet

I prognosen forventer Nationalbanken, at tilbagegangen i dansk økonomi vil blive større end i mange sammenlignelige lande, hvilket kan tilskrives, at den danske økonomi i årene op til krisen kørte i et meget højt gear. Danmark er således ramt både af den kraftige tilbagegang i den internationale økonomi og en afkøling af den indenlandske økonomi.

BNP ventes at falde med 3,2 pct. i 2009

Ifølge prognosen vil der i 2009 være et fald i BNP på 3,2 pct., mens der i 2010 og 2011 vil være en vækst på hhv. 0,9 pct. og 1,7 pct. Således lægger Nationalbankens prognose sig op af Regeringens seneste Økonomisk Redegørelse fra august 2009, jf. tabel 1.

Tabel 1. Nationalbanken forudser at ledigheden fortsætter med at stige indtil 2011

	Nat.	ØR	DI	Nat.	ØR	DI	Nat.
	2009			2010			2011
	-----Årlig vækst i procent-----						
BNP	-3,2	-3,0	-3,7	0,9	1,0	0,3	1,7
Privat forbrug	-4,2	-3,7	-4,5	2,3	2,8	3,3	1,5
Forbrugspriser	1,1	1,4	-	1,4	2,0	-	1,5
Beskæftigede, 1.000 personer	2.795	2.802	2.789	2.718	2.729	2.700	2.689
Ledighed, 1.000 personer	103	105	108,9	163	150	166	178
Offentlig saldo, pct. af BNP	-2,2	-2,0	-3,0	-5,6	-4,9	-4,9	-4,6

Anm.: Nøgletal for økonomiens og arbejdsmarkedets udvikling.

Kilde: Økonomisk redegørelse, august 2009, Nationalbankens kvartalsoversigt, 3. kvartal 2009 og Dansk Industris efterårsprognose, september 2009.

Der er tale om en kraftig nedjustering af forventningerne til dansk økonomi sammenlignet med den forrige prognose fra Nationalbanken i marts 2009. Nedjusteringen skyldes primært, at de danske eksportmarkeder samt den indenlandske efterspørgsel har udviklet sig svagere end tidligere

Ledigheden forventes at toppe med omkring 180.000 i 2011

Faldende beskæftigelse i hele prognoseperioden

Ugens tema:

4 mia. kr. er afsat til at hjælpe små og mellemstore virksomheder

ventet.

Nationalbanken forventer, at ledigheden forsætter med at stige i lyset af den forventede produktionsnedgang. I 2009 forventes ledigheden at nå 103.000 personer i gennemsnit for hele året, mens der i 2010 og 2011 forventes et gennemsnit på hhv. 163.000 og 178.000 ledige. Ledigheden forventes at nå et toppunkt i starten af 2011 på omkring 180.000 ledige.

Beskæftigelsen ventes at falde i hele perioden 2009-2011. Beskæftigelsen ventes at aftage med 80.000 personer i 2009 og hhv. 77.000 og 29.000 personer i 2010 og 2011. Nationalbanken fremhæver, at den faldende beskæftigelse i prognoseperioden hænger sammen med den store beskæftigelsesfremgang frem mod 2008.

I prognosen forventes en kraftig forværring af de samlede offentlige finanser. Efter et overskud på knap 60 mia. i 2008 ventes et underskud på op til 100 mia. i 2010 eller 5,6 procent af BNP. Det store underskud skyldes bl.a. finanspolitiske lempelser, herunder øget offentligt forbrug og investeringer. Desuden bidrager reducerede skatteindtægter som følge af den faldende beskæftigelse og skattereformen i Forårspakke 2.0, der i starten er underfinansieret, til underskuddet. Ydermere skyldes underskuddet øgede offentlige udgifter til dagpenge mm. I 2011 forventes underskuddet at falde til 4,6 procent af BNP.

En netop offentliggjort prognose fra DI har ligeledes dystre forventninger til dansk økonomi. I fremskrivningen fra DI forventes ledigheden dog ikke at stige så meget som Nationalbanken forudser, mens vækstudsigterne er mere negative.

Erhvervspakke for små og mellemstore virksomheder

Regeringen indgik d. 22. september en aftale med Dansk Folkeparti og Liberal Alliance om en erhvervspakke på ca. 4 mia. kr., der skal forbedre vækstmulighederne for små og mellemstore eksportvirksomheder, jf. tabel 2.

Erhvervspakken er et modsvar på finanskrisen, der også har ramt Danmarks vigtigste eksportmarkeder hårdt. Det har betydet, at særligt mindre eksportvirksomheder har det svært. Også mange nye virksomheder rammes af krisen, idet markedet for risikovillig kapital er reduceret markant. Samlet set risikerer dette at hæmme væksten på længere sigt, hvis antallet af vækstvirksomheder reduceres væsentligt som følge af krisen.

Tabel 2. Erhvervspakken i tal

Bedre eksportmuligheder	
- Drifts- og oparbejdningskapital	2 mia. kr.
- Kollektiv eksportfremme og eksportstart	54 mio. kr.
Bedre lånemuligheder til små og mellemstore virksomheder	
- Styrket vækstkaution	1,5 mia. kr.
- Styrket ordning: Kom-i-gang-lån	50 mio. kr.
Risikovillig kapital til nye virksomheder	
- Offentlig-privat partnerskab om risikovillig kapital	0,5 mia. kr.
Andre vækstfremmende initiativer	
- Markedsudvikling af offentlige velfærdsløsninger	50 mio. kr.
I alt	4,15 mia. kr.

Kilde: Økonomi- og erhvervsministeriet.

Regeringen har tidligere præsenteret en kreditpakke (februar 2009). Der er dog fortsat tegn på, at særligt små og mellemstore eksportvirksomheder har svært ved at få adgang til lån, der kan finansiere ellers sunde investeringer.

Små og mellemstore virksomheder skal have bedre lånemuligheder

Erhvervspakken afsætter derfor væsentlige midler til danske eksportvirksomheder. Blandt andet stilles 2 mia. kr. til rådighed, via en midlertidig kautionsordning for eksportvirksomheder gennem Eksport Kredit Fonden (EKF) til drifts- og oparbejdningskapital. Dertil kommer en forhøjelse af vækstkautionsordningens ramme på 1,5 mia. kr. som vil styrke lånemulighederne for små og mellemstore eksportvirksomheder.

Med Erhvervspakken afsættes der også 650 mio. kr. til blandt andet at øge rammen for kom-i-gang-lån til iværksættere og helt nye virksomheder, at forøge adgangen til risikovillig kapital samt at styrke det offentlig-private samarbejde om markeds løsninger af velfærdsydelser.

Erhvervspakken vedrører i første omgang perioden frem til udgangen af 2010, hvorefter parterne i aftalen vil vurdere muligheder for justering, samt en eventuel udbygning af aftalen.

Ugens tendenser:

Fortsat stigning i forbrugertillidsindikatoren

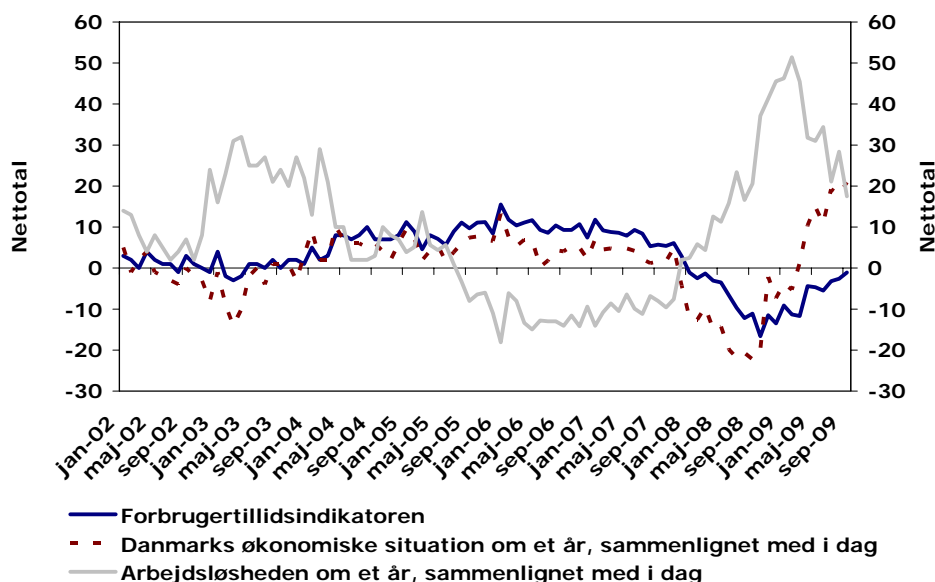
Forventninger om bedre dansk økonomi om et år.

Forbrugerne er mindre pessimistiske

Forbrugertillidsindikatoren er steget fra august til september 2009. Hermed fortsætter den positive tendens fra de seneste måneder, hvor forbrugerne er blevet mindre pessimistiske. Forbrugerforventningerne har været negative siden begyndelsen af 2008, men i løbet af 2009 er der sket en gradvis forbedring i forbrugernes forventninger til den økonomiske udvikling i fremtiden. Forbrugertillidsindikatoren er dog fortsat negativ, jf. figur 1.

Den seneste tids stigning i forbrugertillidsindikatoren hænger især sammen med, at forbrugerne er blevet mere optimistiske mht. den økonomiske situation i Danmark om et år.

Figur 1. Mere positive forventninger til dansk økonomi i fremtiden.

Anm.: Forbrugertillidsindikatoren: Se beskrivelse i boks 1. Et positivt tal for forventningerne til arbejdsløshed om et år betyder forventning om højere arbejdsløshed.
Kilde: Danmarks Statistik.

Trods mindre pessimisme forventes ledigheden fortsat at stige

Forventningerne til ledigheden om et år er ligeledes blevet mindre pessimistiske. Dog forventer forbrugerne fortsat, at ledigheden vil være højere om et år, end den er i dag. Siden december 2007 har danskerne haft forventninger om højere ledighed et år ude i fremtiden, og forventningerne til ledigheden nåede i februar 2009 det højeste niveau i statistikkens historie. Efterfølgende har forbrugerne fortsat haft forventninger om stigende ledighed, men i aftagende grad.

Internationalt:

Danmark på samlet 6. plads ud af 183 lande.

Lav administrativ byrde kan bidrage til beskæftigelsen

Fleksible ansættelsesvilkår i Danmark.

Boks 1. Forbrugertillidsindikatoren

Forbrugertillidsindikatoren er en sammensat indikator baseret på 5 spørgsmål vedrørende forbrugernes syn på den nuværende økonomiske situation sammenlignet med sidste år, deres forventninger til den økonomiske situation om et år samt deres holdning til fordelagtigheden ved at anskaffe varige forbrugsgoder. Forbrugernes forventning til den fremtidige ledighedsudvikling er en separat indikator, der fremstår som et gennemsnit af forbrugernes besvarelser.

Kilde: Danmarks Statistik

Det er relativt let at drive virksomhed i Danmark

Verdensbanken sammenligner årligt arbejdsmarkedsregler og -procedurer i forbindelse med at opstarte, udvikle og lukke virksomheder i langt størstedelen af verdens lande i publikationen Doing Business. Hermed vurderes det bl.a., hvordan regulering og procedurer gør det let eller svært, at oprette eller nedlægge stillinger. Således kan reglerne bidrage til virksomhedsaktiviteten eller hæmme den.

Danmark placerer sig i Verdensbankens nye 2010-rapport på en samlet 6. plads ud af 183 lande, jf. tabel 3 og boks 2. Dermed er Danmark stadig helt i top om end Storbritannien har passeret Danmark i forhold til de foregående år. Specielt udmærker Danmark sig i forhold til sammenlignelige lande ved at have få regler og begrænsninger, og at procedurer ved ansættelse eller afskedigelse af nye medarbejdere samt ved virksomhedsopstart og -lukning kan gennemføres hurtigt.

Tabel 3: Få procedurer m.m. i dansk erhvervsliv

Land	Samlet vurdering Rangordning	
	2009	2010
Danmark	5	6
Finland	14	16
Tyskland	27	25
Norge	10	10
Sverige	17	18

Kilde: "Doing Business 2010". Verdensbanken.

Boks 2: Indeks for hvor let det er at drive virksomhed

Den samlede vurdering i tabel 3 er sammensat af 10 indikatorer for virksomhedsopstart, indhentning af godkendelser, ansættelse og afskedigelse af medarbejdere, ejendomsregistrering, lånoptagning, investorbeskyttelse, skattebetaling, international handel, kontrakt-overholdelse, og virksomhedslukning.

Kilde: Verdensbanken: "Doing Business 2010".

En lav administrativ byrde og stor fleksibilitet til at justere arbejdsstyrken gør det lettere at opstarte virksomheder, er med til at få virksomheder til at overleve under en nedgang i efterspørgslen og gør det desuden lettere at udvide produktionen, når behovet opstår.

Omkostninger af både økonomisk og tidsmæssig karakter i forbindelse med ansættelser og afskedigelser samt strenge regler om arbejdstid kan hæmme fleksibiliteten og begrænse jobskabelse pga. virksomheders tilbageholdenhed med ansættelser. Sammenlignet med andre lande har danske virksomheder ifølge Verdensbanken fleksible ansættelses- og afskedigelsesvilkår (9. plads).

Det følger af flexicuritymodellen, at Danmark fokuserer på at mindske den administrative byrde og øge fleksibiliteten, og har gjort det med en vis succes jævnfør den gode internationale placering i Doing Business.

Tal om konjunktur og arbejdsmarked

De vigtigste nøgletal

	Niveau*	Ændr.**	Periode
Økonomisk vækst	-4,1 pct.	↓	1. kv. 09
Handelsbalance	4.930	↓	jul-09
Inflation	1,1 pct.	↑	aug-09
Årlig lønstigningstakt ¹⁾	2,8 pct.	↓	2. kv. 09
Antal ledige	103.300	↓	jul-09
Ledighedsprocent	3,7	↔	jul-09
Lønmodtagerbeskæftigelse ²⁾	2.229	↓	2. kv. 09

* Økonomisk vækst, Inflation og Årlig lønstigningstakt er faktiske tal, mens de øvrige tal er sæsonkorrigerede.

** For de faktiske tal er ændringen beregnet ift. samme periode sidste år, mens den for de sæsonkorrigerede tal er beregnet ift. forrige periode.

1) På DA-området.

2) På baggrund af ATP indbetalinger.

Kilde: Danmarks Statistik og DA.

Konjunkturindikatorer

	Niveau	Ændr.*	Periode
-- sæsonkorrigeret --			
Forventninger til næste kvartal			
- Industri	-8	↑	aug-09
- Bygge og anlæg	-45	↓	aug-09
- Servicesektoren	-12	↓	aug-09
-- faktiske tal --			
Varslede fyringer	1.952	↑	aug-09

* For de faktiske tal er ændringen beregnet ift. samme periode sidste år, mens den for de sæsonkorrigerede tal er beregnet ift. forrige periode.

Kilde: Danmarks Statistik og Jobindsats.dk.

Beskæftigelsespolitiske ordninger

	Niveau	Ændr.*	Periode
-- Faktiske tal --			
Dagpengemodtagere	73.689	↑	jul-09
Aktiverede dagpengemodt.	16.821	↑	jul-09
Kontanthjælpsmodtagere	72.831	↑	aug-09
- arbejdsmarkedssparate	19.833	↑	aug-09
- ikke arbejdsmarkedssparate	52.998	↑	aug-09
Aktiverede kth.modtagere	26.613	↑	aug-09
Starthjælp	2.538	↑	aug-09
Introduktionsydelse	1.925	↑	aug-09
Revalidering	12.423	↓	aug-09
Forrevalidering	2.496	↓	aug-09
Sygedagpenge	77.032	↓	jul-09
Ledighedsydelse	12.922	↑	aug-09
Fleksjob	51.810	↑	aug-09
Førtidspension	244.477	↓	aug-09
Efterløn¹⁾	139.657	↓	aug-09

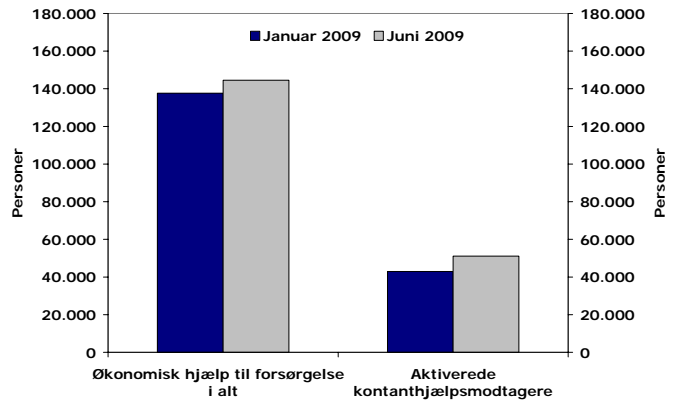
* Ændring i forhold til samme måned året før.

1) Antallet af efterlønsmodtagere er berørte, mens antallet af personer på de øvrige ordninger er fuldtidspersoner.

Kilde: Jobindsats.dk og Arbejdsdirektoratet

Andre tendenser

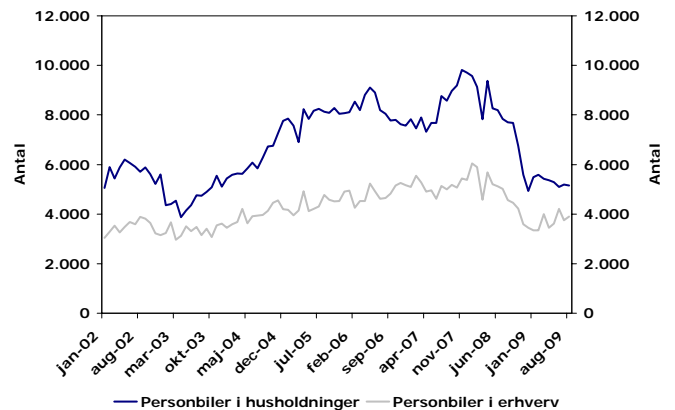
Figur A. Knap 20 pct. flere aktiverede kontanthjælpsmodtagere siden januar 2009

Anm.: Udviklingen af det samlede antal personer, der modtager økonomisk hjælp til forsørgelse i alt, heraf antallet af aktiverede kontanthjælpsmodtagere, jan-09 til jun-09.

Kilde: Danmarks Statistik.

Figur B. Bilsalget er faldet med 30 pct. på et år

Anm.: Udviklingen i antallet af nyregistrerede motorkøretøjer, januar 2002 – august 2009.

Kilde: Danmarks Statistik